

บทที่ 1

บทนำ

บทที่ 1 บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

1.1.1 นับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2524 ซึ่งมีการออกประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการพลังงาน เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการที่ต้องมีรายงานเกี่ยวกับการศึกษา และมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมลงวันที่ 14 กรกฎาคม 2524 ออกตาม ความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518 ซึ่งมีโครงการประเภท คมนาคมเข้าข่ายตามประกาศกระทรวงฯ จำนวน 3 ประเภท ได้แก่ สนามบินพาณิชย์ ระบบทางพิเศษตาม กฎหมายว่าด้วยการทางพิเศษ และท่าเรือพาณิชย์ จนถึงปัจจุบัน ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท และขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ ผลกระทบสิ่งแวดล้อมลงวันที่ 24 เมษายน 2555 ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้กำหนดให้โครงการประเภทคมนาคมเข้าข่ายตามประกาศดังกล่าว จำนวน 8 ประเภท ต้องจัดทำรายงานฯ

1.1.2 เนื่องด้วยโครงการประเภทคมนาคมที่เข้าข่ายต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นโครงการขนาดใหญ่ ที่มีผลกระทบต่อชุมชน และสิ่งแวดล้อมในวงกว้าง ซึ่งไม่น้อย กว่าร้อยละ 60 เป็นโครงการของส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ เช่น ระบบขนส่งมวลชนที่ใช้ราง ระบบทาง-พิเศษ ทางหลวงหรือถนน และท่าเทียบเรือ เป็นต้น ทั้งนี้ มีโครงการของส่วนราชการ และ/หรือรัฐวิสาหกิจ ประเภทคมนาคม ที่เข้าข่ายต้องจัดทำรายงานฯ และได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม แห่งชาติแล้ว ประมาณ 150 โครงการ โดยมีการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม และมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้โครงการปฏิบัติอย่างเคร่งครัด รวมทั้ง ให้เสนอ รายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการฯ ให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พิจารณา

1.1.3 ที่ผ่านมามีโครงการส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ ประเภทคมนาคมเป็นจำนวนมาก ที่ไม่ได้จัดส่งรายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการฯ ประกอบกับโครงการส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ ประเภท คมนาคม ส่วนมากเป็นโครงการขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบสูง และบางโครงการได้รับการร้องเรียนด้านผลกระทบ สิ่งแวดล้อมจากชุมชนที่อาศัยอยู่ใกล้พื้นที่โครงการอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ไม่สามารถทราบได้ว่าโครงการเหล่านั้น ได้ปฏิบัติตามมาตรการฯ ที่กำหนดไว้แล้ว หรือไม่ อย่างไร นอกจากนี้ ทำให้สำนักงานฯ ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับ ผลการตรวจวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้ในการพิจารณาดำเนินแก้ไข เยียวยาผู้ร้องเรียน หรือผู้ได้รับ ผลกระทบจากการดำเนินการโครงการ อันส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการดำเนินการของส่วน ราชการ และรัฐวิสาหกิจ หรือโครงการร่วมกับเอกชน นอกจากนี้ ยังทำให้สำนักงานฯ ไม่มีข้อมูลในการชี้แจง ต่อคณะกรรมการอิสระต่างๆ ด้วย

จากเหตุผล ความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม จัดให้มีโครงการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบ

สิ่งแวดล้อม และมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม ของโครงการของส่วนราชการ และ
รัฐวิสาหกิจ หรือโครงการร่วมกับเอกชน ประเภทคมนาคม

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อตรวจสอบสถานภาพการดำเนินงานของโครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ
หรือโครงการร่วมกับเอกชน ประเภทคมนาคม ที่ได้รับความเห็นชอบในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
จากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติแล้ว

1.2.2 เพื่อติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมของโครงการของส่วน
ราชการ และรัฐวิสาหกิจ หรือโครงการร่วมกับเอกชน ประเภทคมนาคม ที่ได้รับความเห็นชอบในรายงานการ
วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติแล้ว จำนวน 50 โครงการ

1.2.3 วิเคราะห์ปัญหา สาเหตุที่โครงการไม่ปฏิบัติตามมาตรการฯ หรือปฏิบัติไม่ครบถ้วน

1.2.4 พิจารณาเสนอแนะแต่ละโครงการที่เข้าติดตามตรวจสอบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการ
ปฏิบัติตามมาตรการฯ ที่กำหนดในรายงานฯ และเพื่อแก้ไขปัญหาอื่นที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี)

1.2.5 เสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติตามมาตรการ และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เป็น
ประโยชน์ต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน

1.2.6 จัดทำข้อเสนอกลไกในการผลักดันการปฏิบัติตามมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมของ
โครงการของส่วนราชการ และรัฐวิสาหกิจ หรือโครงการร่วมกับเอกชน ประเภทคมนาคม

1.3 เป้าหมาย

1.3.1 ผลการตรวจสอบสถานภาพการดำเนินงานของโครงการของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ
หรือโครงการร่วมกับเอกชน ประเภทคมนาคม ที่ได้รับความเห็นชอบในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
จากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติแล้ว

1.3.2 ผลการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมของโครงการของส่วน
ราชการ และรัฐวิสาหกิจ หรือโครงการร่วมกับเอกชนประเภทคมนาคม ที่ได้รับความเห็นชอบในรายงานการ
วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติแล้ว จำนวน 50 โครงการ

1.3.3 ผลการวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุที่โครงการไม่ปฏิบัติตามมาตรการฯ หรือปฏิบัติไม่ครบถ้วน

1.3.4 ข้อเสนอแนะแต่ละโครงการที่เข้าติดตามตรวจสอบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติ
ตามมาตรการฯ ที่กำหนดในรายงานฯ และเพื่อแก้ไขปัญหาอื่นที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี)

1.3.5 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติตามมาตรการ และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
ที่เป็นประโยชน์ต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน

1.3.6 ข้อเสนอแนะกลไกในการผลักดันการปฏิบัติตามมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมของโครงการ
ของส่วนราชการ และรัฐวิสาหกิจ หรือโครงการร่วมกับเอกชน ประเภทคมนาคม

1.4 ขอบเขตการดำเนินงาน

1.4.1 การรวบรวม ทบทวนข้อมูล และสถานภาพโครงการที่ได้รับความเห็นชอบจาก คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของส่วนราชการ และ รัฐวิสาหกิจ หรือโครงการร่วมกับเอกชน ประเภทคมนาคม โดยนำเสนอข้อมูลที่สามารถแยกเป็นรายจังหวัด และแยกตามพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค ประกอบด้วย

1. ชื่อโครงการที่ผ่านความเห็นชอบในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
2. ชื่อโครงการปัจจุบัน (ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงชื่อ)
3. ที่ตั้งโครงการปัจจุบัน (ระบุเลขที่ ซอย ถนน ตำบล อำเภอ จังหวัด เบอร์โทรศัพท์ โทรสาร อีเมลล์ (ถ้ามี))
4. ชื่อหน่วยงานเจ้าของโครงการ พร้อมทั้งอยู่
5. ชื่อบริษัทที่ปรึกษาในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
6. วันที่เห็นชอบรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมครั้งแรก และครั้งล่าสุด (กรณีโครงการมีส่วนขยายหรือเปลี่ยนแปลงรายละเอียดโครงการภายหลัง)
7. สถานภาพปัจจุบันของโครงการ เช่น อยู่ระหว่างขออนุมัติงบประมาณ โครงการไม่เกิดขึ้น และโครงการเกิดขึ้นแล้ว (แบ่งเป็น ระยะก่อสร้าง ระยะดำเนินการ) เป็นต้น
8. ตารางมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม และการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม และมาตรการอื่นๆ เพิ่มเติมที่กำหนดโดย มติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมและ/หรือมติคณะรัฐมนตรี
9. การจัดส่งรายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (ไม่เคยส่ง เคยส่ง และรายงานล่าสุดที่ส่งประจำเดือน / พ.ศ.)

1.4.2 การติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรการในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมทำการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม และมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่กำหนดในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ที่ได้รับความเห็นชอบ ของโครงการของส่วนราชการ และรัฐวิสาหกิจ หรือโครงการร่วมกับเอกชน ประเภทคมนาคม รวม 50 โครงการ โดยจำแนกตามกลุ่มประเภทโครงการย่อยตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท และขนาดฯ เช่น โครงการทางหลวงหรือถนน โครงการระบบขนส่งมวลชนที่ใช้ราง โครงการทำเทียบเรือ เป็นต้น

ทั้งนี้ ในการติดตามตรวจสอบ ต้องดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์รายละเอียดโครงการ และมาตรการที่กำหนดในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม รายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม รวมทั้งจัดทำแบบสำรวจข้อมูล ความคิดเห็น เกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ อำนาจทางกฎหมาย ของผู้

เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่นๆที่จำเป็น ก่อนการเข้าติดตามตรวจสอบพื้นที่โครงการ รวมทั้ง ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. ติดตามตรวจสอบพื้นที่โครงการและดำเนินการตรวจสอบฯ วันละไม่เกิน 1 โครงการ

โดยคณะผู้ติดตามตรวจสอบต้องประกอบด้วย

- ผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อม หรือด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เคยมีผลงานและประสบการณ์ด้านการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือการติดตามตรวจสอบ

- ผู้เชี่ยวชาญด้านการชะล้างพังทลายของดิน

- ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการน้ำ

- ผู้เชี่ยวชาญด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

- ผู้เชี่ยวชาญด้านอากาศและเสียง

ทั้งนี้ อาจมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านอื่นๆ เพิ่มเติมตามประเภทโครงการที่เข้าติดตามตรวจสอบร่วมด้วย และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือเจ้าหน้าที่สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค

3. ศึกษา สืบรวจข้อมูล ความคิดเห็น เกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ อำนาจทางกฎหมายของผู้ที่เกี่ยวข้องของแต่ละโครงการ เพื่อนำไปประกอบการวิเคราะห์ตามข้อ (4) และ (5)

ซึ่งที่ปรึกษาต้องเสนอรายชื่อโครงการและแผนการเข้าติดตามตรวจสอบพื้นที่โครงการ ให้สำนักงานฯ พิจารณาเห็นชอบก่อนดำเนินการ

4. วิเคราะห์ปัญหา สาเหตุที่โครงการไม่ปฏิบัติตามมาตรการฯ หรือปฏิบัติไม่ครบถ้วน หรือสาเหตุที่โครงการปฏิบัติตามมาตรการฯ หรือปฏิบัติครบถ้วน

5. ประมวลผลจากการดำเนินงาน เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) ข้อเสนอกลไกในการผลักดันการปฏิบัติตามมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมของโครงการของส่วนราชการ และรัฐวิสาหกิจ หรือโครงการร่วมกับเอกชน ประเภทคมนาคม ที่จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ให้มีประสิทธิภาพ

2) ข้อเสนอแนะของแต่ละโครงการที่เข้าติดตามตรวจสอบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติตามมาตรการฯ ที่กำหนดในรายงานฯ และเพื่อแก้ไขปัญหาอื่นที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี)

1.4.3 การระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

จัดประชุมสัมมนารับฟังความคิดเห็นต่อผลการศึกษา จำนวน 1 ครั้ง โดยมีเจ้าของโครงการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมทั้งคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณา รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ให้ข้อคิดเห็นต่อผลการศึกษา ซึ่งต้องเชิญผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่า 100 คน

1.5 ระยะเวลาดำเนินงาน

กำหนดระยะเวลาดำเนินงาน จำนวน 270 วัน นับจากวันลงนามในสัญญา

1.6 ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ

- 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกิดความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการ
- 2) ปัญหา อุปสรรค และสาเหตุของโครงการที่ไม่จัดส่งรายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม
- 3) กลไกในการผลักดันให้โครงการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม
- 4) ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อโครงการในการขับเคลื่อนกลไกในการผลักดันให้โครงการปฏิบัติตามมาตรการด้านสิ่งแวดล้อม